

Heerhugowaard Stad van kansen

Agendanr.: 9
Voorstelnr.: RB2020079
Onderwerp: Rapportage 'Een toekomstbesteding scenario voor de uitvoering van de Participatiewet'
Programma: Programma 6 Sociaal domein
Wethouder(s): B.J.N. Fintelman
Portefeuille: Participatie

Reden van agendering: ter besluitvorming

Aan de Raad,

Heerhugowaard, 7 juli 2020

Voorstel / besluit:

1. In te stemmen met de conclusies en aanbevelingen zoals verwoord in het rapport "Een toekomstbestendig scenario voor de uitvoering van de Participatiewet."

Inleiding

Op dit moment wordt de Participatiewet voor zes gemeenten in de regio Alkmaar uitgevoerd door drie uitvoeringsorganisaties met elk een verschillende samenstelling:

- De BUCH-werkorganisatie (Bergen, Castricum en Heiloo, waarbij de gemeente Uitgeest de re-integratietaken en Wsw bij de GR IJmond Werkt! heeft belegd);
- Halte Werk (Alkmaar, Heerhugowaard, Langedijk) die voor de HAL-gemeenten ook taken op het gebied van, minimabeleid, schuldhulpverlening, uitvoert;
- WNK (die naast de die uitvoering van de Wsw voor alle zes gemeenten ook re-integratietaken uitvoert voor de BCH-gemeenten, Alkmaar, Heerhugowaard en Langedijk);
- Voor wat betreft de werkgeversdienstverlening wordt al bovenregionaal samengewerkt in het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid (RPA) en het Werkgeversservicepunt

In de regio Alkmaar zoeken de gemeenten al geruime tijd naar een passend uitvoeringsscenario voor de Participatiewet. Een scenario dat enerzijds perspectief biedt voor mensen in de bijstand om (weer) deel te nemen aan de samenleving; bij voorkeur door betaalde arbeid zodat weer zelfstandig in het inkomen kan worden voorzien. Anderzijds wordt gezocht naar een toekomstbestendig en financieel robuust uitvoeringsscenario. De maatschappelijke opgave die besloten ligt in de Participatiewet (2015) is met nieuwe doelgroepen in de bijstand (arbeidsgehandicapten) groter geworden. De beschikbare financiële middelen zijn echter structureel minder. Recentelijk zien we als gevolg van de corona-crisis het beroep op bijstand toenemen. Deze ontwikkeling onderstreept de urgentie om intensiever samen te werken in de regio om mensen weer zo snel mogelijk te re-integreren in het arbeidsproces.

In opdracht van de betrokken portefeuillehouders is, met het oog op het intensiveren van de regionale samenwerking, in de periode maart/december 2019, een drietal pilots uitgevoerd. Dit binnen de context van de volgende ambitie:

"Wij willen de mogelijkheden optimaliseren om mensen naar vermogen deel te laten nemen in de samenleving en perspectief bieden op deelname, door maatwerk en door aan te sluiten bij het leven van de mensen."

In deze pilots hebben de uitvoeringsorganisatie Haltewerk, WNK en de BCH-gemeenten samengewerkt. Gebaseerd op de positieve evaluatie van deze pilots zijn de volgende uitgangspunten benoemd waaraan de regionale samenwerking zou moeten voldoen:

1. *Passende dienstverlening*
  - a. De toegang is dichtbij en integraal
  - b. De dienstverlening moet passen bij het doel van de inwoner.
  - c. De dienstverlening biedt waar mogelijk maatwerk.
2. *Gerichtheid op samenwerking*
  - a. Er moet sprake zijn van een cultuur van effectief samenwerken.
  - b. De samenwerking tussen professionals wordt gezocht ongeacht gemeentegrenzen.
3. *Ruimte voor professionals*
  - a. Het handelingsperspectief van de professionals moet versterkt worden.
  - b. De caseload voor professionals is haalbaar en effectief.
4. *Eenvoudige governancestructuur*
  - a. Er moet sprake zijn van een eenvoudige governance.
  - b. Wat simpel kan, simpel organiseren en financieren.
5. *Betaalbaarheid in stand houden*
  - a. Het uitvoeringsscenario moet ook op lange termijn betaalbaar zijn.
  - b. Besparingen zijn geen doel op zich.
  - c. De omvang van een eventuele benodigde reorganisatie wordt tot een minimum beperkt.

De colleges van de gemeenten Heerhugowaard, Alkmaar, Langedijk, Castricum en Heiloo besloten vervolgens (7 april 2020) tot een bestuurlijke opdracht om te komen tot een uitvoeringsscenario voor de Participatiewet waarin de geformuleerde maatschappelijk opgave, de gedeelde ambitie en bovengenoemde uitgangspunten tot uiting moeten komen. Deze bestuurlijke opdracht werd gegund aan adviesbureau Berenschot, u bent als raad daarover geïnformeerd. Het eindrapport is gereed.

Op 26 juni jl. hebben de portefeuillehouders van de betrokken gemeenten ingestemd met het uitvoeringsscenario zoals beschreven in het eindrapport van Berenschot. Zij vormden gezamenlijk als bestuurlijke commissie de opdrachtgever voor bureau Berenschot. Gedurende het onderzoek is regelmatig overleg gevoerd met de bestuurlijke commissie en met een ambtelijke werkgroep waarin naast een vertegenwoordiging vanuit de gemeenten ook Halte Werk en WNK vertegenwoordigd waren. Ook zijn de gemeenteraden in een gezamenlijke raadsinformatie-avond (op 27 mei jl.), de Ondernemingsraden (van de BUCH-werkorganisatie, het WNK en Haltewerk) en de cliëntenraden, actief geïnformeerd door bureau Berenschot over de contouren van het uitvoeringsscenario.

Raden, colleges, portefeuillehouders en uitvoerders van de regiogemeenten zien al een langere periode substantiële inhoudelijke voordelen van het versterken van de regionale samenwerking op het terrein van de uitvoering van de Participatiewet. De kern daarvan is dat een hechtere samenwerking het mogelijk maakt om meer tijd en aandacht te geven aan alle inwoners in de regio die dat nodig hebben.

De rapportage die Berenschot heeft opgesteld is een beschrijving op hoofdlijnen van een dergelijk samenwerking. Het college kan instemmen met de richting die beschreven wordt in het rapport maar er heeft nog geen concrete invulling plaatsgevonden. In dit stadium wordt nog niet besloten over het business- en organisatieplan, over het organisatieontwerp of de juridische vorm of over de dienstverleningsprocessen. Dit richtinggevende besluit biedt voldoende flexibiliteit in de uitwerking in de vervolgfase. Dat is ook nodig bij het opstellen van het business- en organisatieplan, voordat definitief besloten wordt. Het college hecht eraan om, voordat er een onomkeerbaar besluit genomen wordt, diverse consultaties te doen.

Beoogd effect

In te stemmen met het uitvoeringsscenario zoals beschreven in het rapport van Berenschot; en daarmee, op basis van het voorliggende rapport, een kaderstellend besluit te nemen over de (toekomstige) uitvoering van de Participatiewet in de regio dat recht doet aan de hierboven genoemde uitgangspunten en de door de colleges gedeelde ambities.

Dit voorstel voorziet tevens in een zorgvuldige uitwerking van de gekozen richting in het vervolgproces door de oprichting van een projectorganisatie om te komen tot een succesvolle implementatie in najaar van 2021. Door in het proces 'go/no go-momenten' in te bouwen kunnen de diverse betrokken gremia (colleges, gemeenteraden, ambtelijke organisaties, OR en cliëntenraden) ten volle hun rol vervullen.

Argumenten

1. *De rapportage die als bijlage onderdeel uitmaakt van dit voorstel voldoet aan de door de colleges vooraf vastgestelde uitgangspunten die aan bureau Berenschot zijn meegegeven bij het uitwerken van de bestuursopdracht.*
2. *Het scenario biedt voldoende kansen om een essentiële bijdrage te leveren aan de herijking van de visie op het sociaal domein en maatschappelijke opgave(n) voor de toekomstige gemeente Dijk en Waard.*
Er is flexibiliteit ingebouwd in de verdere uitwerking. Het besluit is richtinggevend en omkeerbaar. Waar nodig is aanpassing, bijsturing mogelijk.
3. *Het scenario biedt de mogelijkheid om de beweging naar gebiedsgericht en multidisciplinair werken in Dijk en Waard te maken en tevens gebruik te maken van de kracht van de regio om meer mensen vanuit de bijstand te begeleiden naar werk en te laten deelnemen aan de samenleving.*
Het scenario faciliteert met andere woorden het lokale maatwerk en de integraliteit in het brede sociale domein zoals de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk voorstaan en verbindt dit met nadrukkelijk(er) met de regionale arbeidsmarkt; in het scenario is sprake van een evenwichtige balans tussen het lokale en het regionale.
4. *Schaalvergroting biedt de mogelijkheid om een gevarieerder aanbod te doen aan inwoners en zo (a) beter aan te sluiten bij de wensen en mogelijkheden van mensen en (b) een groter aantal mensen aan de slag te helpen.*
5. *Het scenario biedt verder de mogelijkheid om:*
  - De regionale samenwerking op beleid, bestuur, management, ondersteunende functies en infrastructuur verder te verbinden waardoor bij sommige van deze functies besparing van overhead mogelijk is;
  - Aansturing en ondersteuning is erop gericht zoveel mogelijk processen te harmoniseren, gericht op maximale regionale uitstroom.
6. *Het scenario gaat uit van een eenvoudige governancestructuur, met voldoende lokale invulling.*
7. *Het scenario is een kans voor gemeenten om goed invulling te geven aan de enorme opgave de Participatiewet, die elk jaar leidt tot een grotere doelgroep (mensen met een arbeidsbeperking) waarvoor een oplossing moet worden gerealiseerd.*
Een integrale aanpak van de verschillende onderdelen van participatie en inkomen leidt – zowel op uitvoeringsniveau als op bestuurlijk niveau – tot meer effectiviteit en voorkomt versplintering van de uitvoering van werk en inkomen in de regio.
8. *De gemeenteraad heeft op meerdere momenten de afgelopen jaren aandrongen om op korte termijn te komen tot (visie voor) een uitvoeringsorganisatie voor de Participatie wet.*
De gemeenteraad is regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de samenwerking Halte Werk en het WNK. Door de rapportage "Een toekomstbestendig scenario voor de uitvoering

van de Participatiewet” ter besluitvorming aan te bieden aan de raad wordt recht gedaan aan de kaderstellende rol en positie van de gemeenteraad in dit proces. Ook wordt hiermee uitvoering gegeven aan motie van de gemeenteraad ‘Besluitvorming rond zienswijze Kadernota 2021 WNK Personeelsdiensten’(RB2020020).

In juni 2020 heeft uw raad middels een zienswijze ingestemd met de begroting 2020/2021 van het WNK. In deze zienswijze geeft u aan dat er spoedig gekomen moet worden tot een regionaal uitvoeringsscenario op de Participatiewet. Dit rapport is een belangrijke bouwsteen richting dit toekomstige uitvoeringsscenario. Wanneer uw raad besluit de conclusies en aanbevelingen over te nemen, kan er nader onderzoek worden gedaan naar de effectiviteit en de betaalbaarheid van dit uitvoeringsscenario, zoals in de zienswijze is aangegeven.

9. *Met het richtinggevend besluit is bestuurlijk een duidelijke stip op de horizon gezet. Maar ook is er voldoende ruimte en flexibiliteit in de uitwerkingsfase die nu volgt.*

Op een aantal onderdelen is nog veel uit te werken. De uitkomst daarvan kan een onzekere factor of risico vormen.

De verdieping op onderdelen zal volgtijdelijk plaatsvinden en per deeluitwerking volgt een advies en besluit. Om de richting die beschreven wordt in de rapportage verder uit te werken is een proces omschrijving opgenomen in de rapportage.

10. *De cliëntenraad van Halte werk is bij de totstandkoming van het rapport gevraagd naar hun inbreng en ideeën. Deze adviezen zijn verwerkt.* In de verdere fase zullen de verschillende cliëntenraden wederom gevraagd worden om ook hun visie op de uitwerking van de samenwerkingsvorm te geven. Uiteraard zullen de betrokken OR-en conform art 25 van de WOR formeel gevraagd worden advies te geven.

Kanttekeningen

1. *De consequenties van de richting die door de colleges wordt voorgesteld moeten in kaart worden gebracht evenals de kansen en bedreigingen en dat vereist zorgvuldige ambtelijke advisering.*

Om deze richting verder uit te werken, dient de Bestuurscommissie die dit proces begeleidt, een tweede bestuursopdracht op te stellen om een projectorganisatie in te richten die aan de hand van het kader komt met een procesontwerp waarbij duidelijk besluit en beslismomenten zijn ingetekend. In de periode augustus-september 2020 zal deze projectorganisatie ingericht worden en zal een plan van aanpak opgesteld worden om te komen tot een implementatie van het uitvoeringsscenario in het najaar van 2021.

Zo zijn er met de Ondernemingsraden van de verschillende organisaties gesprekken geweest en is er op hoofdlijnen wel gesproken over de inrichting maar, de bijgaande rapportage geeft nog geen concreet beeld van een organisatie en inrichtingsvorm. Ook de verschillende cliëntenraden en adviesorganen moeten geraadpleegd worden om ook hun visie op een samenwerkingsvorm te geven. Dit moet worden meegenomen in het vervolgproces.

2. *Het samenbrengen en bundelen van de professionals heeft gevolgen voor alle betrokken partijen.*

Er dient een proces van inspraak en instemming met Ondernemingsraden afgesproken te worden. Dit vraagt om een zorgvuldige en transparant werkmethode. Daarom hechten de portefeuillehouders eraan om in dialoog met de WOR-bestuurders te komen tot een vraagstelling richting de betrokken ondernemingsraden. Afhankelijk van de uitwerking van het richtinggevende besluit zijn er in meer of mindere mate personele consequenties zijn waarvan de gevolgen nader moeten worden onderzocht.

3. *Het is nu op basis van de rapportage te vroeg om alle juridische aspecten in kaart te brengen.*

Daarom is dit punt samen met de governance structuur een van de onderwerpen zijn die in de op te zetten projectorganisatie nader moet worden uitgewerkt. In de juridische vormgeving en de governance van de ‘nieuwe entiteit’, moet – afhankelijk van de uitwerking van het richtinggevende besluit – onderzocht worden wat dit betekent voor de

besluitvorming in colleges en ook in de gemeenteraden. Het borgen van kaderstellende en toezichhoudende taken en bevoegdheden van de gemeenteraden is hierin essentieel; evenals de beleidsvrijheid die gemeenteraden hebben om een 'colour locale' aan te brengen en/of sturing te willen behouden op budgetten.

4. *In het rapport van Berenschot worden voorstellen gedaan die het primaire proces bij Halte werk en WNK gaan raken. Dit heeft invloed op de samenhang van beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering.*

Op basis van de analyse van Berenschot en op basis van de uitkomsten van de pilots worden grote voordelen gezien in de richting van samenwerking maar, aan dit proces moet nog verder invulling gegeven worden. Dit zal nader uitgewerkt moeten worden en waar mogelijk worden de randvoorwaarden en belemmeringen in kaart gebracht.

Financiële gevolgen

Op dit moment zijn de mogelijke financiële consequenties voor de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk (per 2022 Dijk en Waard) nog niet te overzien of in te schatten, ook niet indicatief. Een nadere kwantificering en/of nader onderzoek is noodzakelijk.

Er wordt in het rapport op basis van rekenmodellen neergelegd dat door intensieve samenwerking vanuit één organisatie ongeveer 250 meer inwoners naar een betaalde baan kunnen worden bemiddeld.

Een zeer belangrijk aspect hierbij is dat dit wel gepaard moet gaan met de bereidheid van alle regiogemeenten om de BUIG middelen te bundelen. De toedeling van de BUIG middelen door het Rijk worden per gemeente berekend. De samenwerking moet vanzelfsprekend ook leiden tot een financieel model. Ook dit vraagt om een andere verkenning. Daar waar dit consequenties heeft zullen die in kaart moeten worden gebracht en waar nodig voorgelegd worden aan de gemeenteraad. De Raad heeft immers budgetrecht.

Bij de kadernota 2019 heeft de gemeenteraad Heerhugowaard besloten om een reserve aan te leggen van EUR 750.000,- voor transitiekosten ten behoeve van een goed afgestemde uitvoeringsorganisatie en Participatiewet.

Preventief toezicht

- Ja
 Nee

Communicatie en uitvoering

De gezamenlijke portefeuillehouders hebben een globale schets van een vervolgplanning opgesteld. Deze ziet er als volgt uit:

- Medio zomer 2020: voorgenomen richtinggevend besluit van colleges.
- Augustus/september 2020: ondernemingsraden en advies-/cliëntenraden worden geïnformeerd en gevraagd hoe gezamenlijk vorm te geven aan het proces vanuit de formele rol van de verschillende OR-en en cliënten en adviesraden.
- Augustus/september 2020: gemeenteraden worden gevraagd om vanuit hun kaderstellende rol in te stemmen met het de analyse en het richtinggevende besluit.
- September/oktober 2020: formeel advies OR-en op de adviesopdracht voor het ontwerpen van een business en organisatieplan.
- Eind 2020 tot begin 2021: business- en organisatieplan, inclusief het proces van advies door OR-en en cliënten- en adviesraden
- Voorjaar 2021: organisatie-ontwerp en ontwerp dienstverleningsprocessen gereed.
- Zomer 2021: voorbereiding implementatie.
- Najaar 2021: implementatie van het scenario.

Uw raad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang en gevraagd vanuit de kaderstellende rol in te stemmen met belangrijke keuzes/piketpalen die nodig zijn in het vervolgproces.

Monitoring/Evaluatie

We hechten waarde aan de rol en positie van de gemeenteraad in dit proces. Dit vraagt om een zorgvuldige communicatie en informatievoorziening aan de raad. De Raad wordt stapsgewijs meegenomen in het verdere proces, te beginnen met het vaststellen van de tweede bestuursopdracht die ook het inrichten van een projectorganisatie behelst.

Bijlagenr.	Titel/Onderwerp
Bij20-551	Rapportage 'Een toekomstbesteding scenario voor de uitvoering van de Participatiewet'

Burgemeester en wethouders van Heerhugowaard,

de secretaris,

de burgemeester,

Advies commissie Mens en Samenleving d.d. 1 september 2020
 RB2020079 Rapportage 'Een toekomstbesteding scenario voor de uitvoering van de Participatiewet' :

Akkoordstuk

Heerhugowaard Stad van kansen

Nr.: RB2020079

Voor	Allen
Tegen	---

de Raad van de gemeente Heerhugowaard;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 7 juli 2020;

gelet op het advies van de commissie Mens en Samenleving d.d. 1 september 2020;

b e s l u i t

1. In te stemmen met de conclusies en aanbevelingen zoals verwoord in het rapport "Een toekomstbestendig scenario voor de uitvoering van de Participatiewet."

Heerhugowaard, 22 september 2020

De Raad voornoemd,

de griffier,
G.J. de Graaf

de voorzitter,
A.B. Blase